

PAX

Vrede.
Wie
durft?

Magazine.

#1 Lente 2018

www.paxvoorvrede.nl

Vredesactivisme in
verschillende
werelden

Baas over
eigen toekomst in **Syrië**

Award voor
PAX-partner **Paride Taban**

Spotlicht

Het is niet altijd fijn als iedereen ineens naar je kijkt. Ik wil vaak graag achter in plaats van voor de camera staan. Maar soms moet ik uit mijn comfortzone stappen, omdat ik iets belangrijks te vertellen heb. Vredeswerk is zo iets belangrijks dat je het van de daken zou willen schreeuwen.

Toch kan niet iedereen het spotlicht op zich gericht hebben. Soms moet het een beetje in het donker gebeuren, want anders kan het in de kiem gesmoord worden. Wie de schijnwerper te veel op zich gericht krijgt, kan gevaar lopen. Dat merken veel activisten in Syrië. We kunnen niet altijd hun identiteit prijsgeven, omdat hun veiligheid in het geding is. In dit magazine spreekt een activist zich duidelijk uit hoe hij weer baas over eigen toekomst wil worden, anoniem.

In het geval van bisschop Paride Taban ligt het weer anders. Deze gelauwerde emeritus bisschop heeft juist baat gehad bij bekendheid. En inmiddels is hij een kracht die zelfs niet meer bang hoeft te zijn voor de geheime dienst. Hij mag dan ook eindelijk de Four Freedoms Award van de Roosevelt Foundation krijgen voor zijn vredesdorp in Kuron. Voor jonge mensen in Zuid-Soedan is het nog niet zo gemakkelijk je uit te spreken tegen autoriteiten. Toch durven zij ook. Lisa was erbij en ontdekte dat er helemaal niet zo veel verschil is tussen jongeren die in Nederland opgroeien en jongeren in Zuid-Soedan. Ze willen werken aan vrede en doen dat op een manier die bij hun generatie hoort. Of je nu vijftien, vijftig of honderd jaar bent, iedereen kan iets bijdragen aan vrede. Vrede, wie durft? ♦

Helma Maas

Wil je PAX Magazine cadeau geven of wil je je juist uitschrijven, mail dan naar PAXMagazine@paxvoorvrede.nl. Ook reacties op het blad zijn zeer welkom op dat e-mailadres.

INHOUD

6

BAAS OVER EIGEN TOEKOMST IN SYRIË

Al zeven jaar is Syrië toneel van een bloedige oorlog en de kans op vrijheid en vrede is verder weg dan ooit. Toch gloort er hoop.

8

VREDESACTIVISME IN VERSCHILLENDE WERELDEN

Nederlandse en Zuid-Soedanese jongeren zijn op zoek naar meer verbinding en willen dingen veranderen die de oudere generatie heeft laten liggen.

Colofon

PAX Magazine Nummer 1 / Lente 2018

PAX staat voor vrede. Samen met mensen in conflictgebieden en kritische burgers in Nederland werken wij aan een menswaardige en vreedzame samenleving, overal in de wereld.

PAX Magazine verschijnt elk kwartaal en wordt toegezonden aan donateurs, sympathisanten en andere geïnteresseerden.

Redactie Hein Bosman, Madelon Grant,

Annemariëke Hollanders, Janneke Juffermans, Sabita Ribai en Helma Maas-van der Vaart (eindredactie).

Productie Global Village Media, Amsterdam

Aan dit nummer werkten mee Edwin Ruigrok,

Cerian van Gestel, Frederique Kram, Marjolein van Rotterdam.

Fotografie o.a. Abdullah Barzanji, Lens Young Dimashqi,

Daniel Maissan, Natalia Mroz, Jo Straub, Sake Elzinga,

Lize Kraan, Marjolein van Rotterdam,

Evan Schneider (UN Photo) en PAX-archief.

Beeldbewerking Frans Rappange - Scanvisie

Basisvormgeving Het IJzeren Gordijn, Amsterdam

Vormgeving René Mohrmann, Amsterdam

Drukkerij Joh. Enschedé Amsterdam

ISSN 2352-300X

PAX

St. Jacobsstraat 12
3511 BS Utrecht
Postbus 19318
3501 DH Utrecht
Tel : 030 - 233 33 46
Fax: 030 - 236 81 99
PAXmagazine@paxvoorvrede.nl
www.paxvoorvrede.nl
IBAN: NL03TRIO 0390 5150 00

PAX Magazine is beschikbaar in braille en gesproken vorm voor mensen met een leesbeperking bij de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden.

10

VREDESWEEK 2018

Het thema van de Vredesweek 2018 is 'Generaties voor Vrede!'. Bezoek een van de regionale Ambassadeursdagen en kom in actie voor vrede.

11

SUCCES VOOR KERNWAPENCAMPAGNE

Pensioenfonds ABP stopt met investeringen in kernwapenproducenten, ING Bank heeft er nog te veel.

12

AWARD VOOR PAX-PARTNER PARIDE TABAN

Nelson Mandela, Bisschop Tutu en Malala gingen hem voor. Dit jaar krijgt Bisschop Paride Taban de prestigieuze Four Freedoms Award, voor de vrijheid van religie.

WOORDZOEKER: PAX IN 2017

IK STEUN PAX

14

15

Laat niemand achter!

Door alle media-aandacht voor onrecht en geweld zou je het haast vergeten: over een langere periode bezien gaat het met de wereld op heel veel vlakken spectaculair beter. Er leven minder mensen in armoede. Er zijn minder oorlogen. Er vallen minder slachtoffers door oorlogsgeweld.

Maar de voordelen van vooruitgang zijn onrechtvaardig verdeeld. Er zijn nog te veel mensen die geen deel hebben aan de economische vooruitgang of geen uitzicht hebben op een vreedzame toekomst. Deze mensen dreigen achter te blijven. Ze voelen zich vergeten door de rest van de wereld.

Deze ongelijkheid zien we ook terug in onze eigen samenleving. Het gaat goed met Nederland. Maar het gaat niet met iedereen goed. Er zijn ook in Nederland mensen die niet kunnen meekomen, die er niet bij lijken te horen en zich uitgesloten voelen.

Ongelijkheid vormt een belangrijke oorzaak van conflict. Achterstelling en uitsluiting vanwege etnische, religieuze of regionale verschillen is in twee van de drie oorlogen een bepalende factor. Extremistische groepen maken hier op slinkse wijze gebruik van. Mensen die zich door iedereen in de steek gelaten voelen zijn vatbaar voor radicale boodschappen. Uit teleurstelling of gewoon uit woede over het onrecht waarvan zij slachtoffer zijn.

De Verenigde Naties hebben voor 2030 een ambitieus actieprogramma opgesteld. Het centrale motto is: laat niemand achter. Het doel: een inclusieve en vreedzame samenleving. Het is een opgave die even begrijpelijk als ambitieus is.

PAX werkt aan een inclusieve en vreedzame samenleving in conflictlanden. Door oog te hebben voor de mensen die uitgesloten zijn. Door solidair te zijn met gemeenschappen die achtergelaten zijn. Door te kiezen voor een inclusieve benadering die mensen insluit. PAX wil ook in Nederland hieraan bijdragen. Ook hier worden mensen vanwege afkomst of religie buitengesloten. Ook hier roept dat conflict op. Wat zou het mooi zijn als we samen kunnen bijdragen een meer inclusief en vreedzaam samenleven in eigen stad of dorp. Niemand achterlaten. Dat is ook een uitdaging in Nederland. ♦

Jan Gruiters, algemeen directeur van PAX

Na de vredesduif nu de vredeostas

Stel, je loopt op straat en let eens goed op de tassen die mensen bij zich hebben. Wat zie je dan? Dat de ene persoon een flamboyante smaak heeft, en een ander juist gaat voor degelijkheid. Dat de ene met een rugtas de last aan z'n schouders draagt en de ander juist in haar hand. Maar of iemand voor vrede staat... waar zie je dat aan? Buttons, natuurlijk. Maar het kan ook anders. Speciaal voor PAX maakte tv-persoonlijkheid en kunstenaar Eddy Zoëy het kunstwerk 'Building Bridges'. En dat hebben wij op een duurzame, tas van biologisch katoen laten drukken. Het idee

achter het kunstwerk is dat vrede niet kan ontstaan zonder hechte samenwerking. Zoëy: "Ga het gesprek aan, ga de communicatie niet uit de weg. Praat. Roep. Schreeuw het uit voor mijn part, maar blijf communiceren. Reach out and touch." Laat ook zien dat je voor vrede staat en bestel de tas. Voor een donatie van 12 euro is hij van jou. Er is een gelimiteerde oplage, dus op = op.

Ga naar www.paxvoorvrede.nl/vredestas

Daar zie je ook hoe de tas er uit ziet.

Movies that Matter

Kijk films die je aan het denken zetten, ontmoet bijzondere filmmakers en mensenrechtenactivisten uit alle windstreken, en ga in discussie over actuele onderwerpen op het Movies that Matter Festival. Van 23 t/m 31 maart 2018 vindt hét internationale film- en debatfestival over vrede en recht plaats in Filmhuis Den Haag en het Theater aan het Spui. Negen dagen lang kun je rond de zeventig spraakmakende speelfilms en documentaires zien in combinatie met verdiepingsprogramma's in de vorm van een inleiding, nagesprek of debat. Daarnaast verken je met VR-cinema (virtual reality) onbekend terrein zonder het Spuiplein te verlaten, bezoek je ter plekke exposities en geniet je van dagelijkse muziekovertredens.

Kijk voor het programma op www.moviesthatmatter.nl

Pasen, op weg naar een 'nieuw land'

Door Edwin Ruijgrok

Joods-christelijke traditie... de term komt vaak voorbij, in politieke discussies zelfs, te pas en te onpas. Maar waar draait die traditie om in aanloop naar Pasen? Verlossing, en het achter je laten van terreur, dictatuur en onderdrukking. In de Bijbel verlaat het volk van Israël om die reden Egypte. Zoals nu ook veel mensen onder terreur leven of er voor vluchten, hun land verlaten.

Zoeken naar vrede vraagt een enorme inspanning, een innerlijke en een politieke strijd. PAX is en blijft actief betrokken bij de partners, vredesactivisten en vrijheidsstrijders die steeds de samenwerking met anderen zoeken om naar een 'nieuw land' te gaan, een nieuw Zuid-Soedan, Syrië of Irak.

Een morele gids is dan van belang, die mensen bevestigt in de juiste richting van de strijd. De Braziliaanse bisschop Dom Hélder Câmara was zo'n gids. Hij was in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw zeer begaan met de armen en de kwetsbaren in zijn land. De theoloog legde de vinger op de zere plek en klaagde publiekelijk het onderdrukkende regime aan.

Zelf verzuchtte hij hierover in een tijd van de Koude Oorlog waar marxisten en kapitalisten tegenover elkaar stonden: "Als ik de armen brood geef, dan noemen ze me een heilige. Als ik vraag waarom de armen geen eten hebben, dan noemen ze me een communist." Hij werd een van de grote theologen van een bevrijdingsstrijd die voortgaat en zich niet beperkt tot Zuid-Amerika.

Hij schreef:

Als ik kon gaf ik een wereldkaart aan ieder kind.

En als het mogelijk was een verlichte wereldbol.

In de hoop de blik van het kind tot een maximum te verruimen,

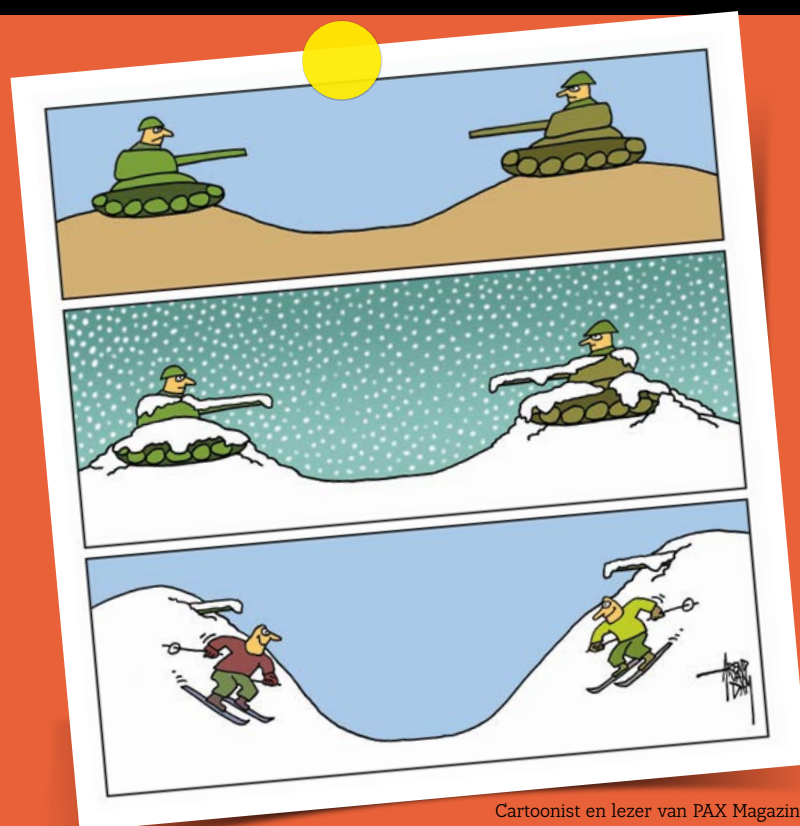
en hierdoor interesse en liefde te wekken voor alle mensen.

Alle rassen, alle talen, alle religies.

Postcode Loterij maakt PAX weer blij

Tijdens het Goed Geld Gala op 15 februari kreeg PAX dankzij de deelnemers aan de Nationale Postcode Loterij net als voorgaande jaren een bedrag van 500.000 euro. Ruim 2,9 miljoen mensen spelen mee in de loterij. Miriam Struyk: "We zijn blij dat we een van de 112 goede doelen zijn die geld van de loterij mogen besteden. Wat een prachtige bijdrage voor ons vredeswerk."

Cartoonist en lezer van PAX Magazine Arend van Dam stuurde ons geheel belangeloos deze cartoon toe.

Baas over eigen toekomst in Syrië

Door Helma Maas

De Arabische Lente ging begin 2011 van land tot land. In Tunesië, Egypte en Libië moesten dictators aftreden of - zoals in Libië - werd hij vermoord. In Syrië snakten veel mensen naar vrijheid en ook zij vroegen om het aftreden van hun president. Zeven jaar later is het land toneel van een bloedige oorlog en is de kans op vrijheid en vrede verder weg dan ooit. Toch gloort er hoop in het zuiden.

Hoe werk je in een land waar het volop oorlog is en alle mannen die maar kunnen vechten door het regeringsleger opgeslokt worden of juist door milities die daartegen strijden? Voor PAX is het van groot belang om juist te werken met jonge mannen en vrouwen in Syrië die in een leeftijdscategorie vallen waarbij het oppakken van de wapens van je verwacht wordt. Hoe doen we dat? We spraken er met een 33-jarige activist over. Hij woont in een gebied waar de Syrische regering en verwante milities de dienst uitmaken. Daarom is hij voorzichtig in zijn uitspraken.

“Ik ken PAX al sinds 2012. De revolutie was een jaar oud en waar ik vandaan kom, ten zuiden van Damascus, is de opstand tegen het onderdrukkende regime van president Assad begonnen. Ik ben Druuz en dus behoor ik tot een etnische en religieuze minderheid. In tijden

van oorlog worden minderheden snel gewantrouwd. Het betekent ook dat je minder snel ingelijfd wordt door het ene of het andere kamp. Toen de opstand uitbrak woonde ik in Hassakeh, in het noordoosten van Syrië. Ik was leraar biologie op een middelbare school. De schoolleiding vertrouwde me niet, omdat ze dachten dat ik tegen president Assad was en ik werd om mijn politieke opvattingen geschorst. Toen ben ik terug naar het zuiden gegaan. Ik ben een uitgeverij begonnen en opende een koffiezaak. Het werd een gelegenheid waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Daar was behoefte aan. Een plek waar je even niet aan de oorlog denkt, maar over literatuur of muziek kunt praten. We draaiden ook films. Dan bespraken we films uit Afrikaanse, Latijns-Amerikaanse of Europese landen. Zo zagen we hoe mensen uit die landen met conflict omgaan. Op die manier bespraken we mensenrechten en zo maakten we ons publiek bewust van hun rechten.”

Wat is burgerschap in tijden van oorlog?

“Een concept dat ver van de meeste jongeren af staat. We worden hier continu tegen elkaar uitgespeeld. Er is veel misinformatie. Dat versterkt de vooroordelen. Waar ik woon zijn er vooral zelfbenoemde legertjes actief, bendes eigenlijk. Het zijn wel zestig verschillende groepen. Ze worden getolereerd door het regeringsleger en soms zelfs ingezet om het vuile werk op te knappen. De afgelopen jaren zijn er ook Iraniërs en Russen gezien hier. Het is nogal chaotisch. Inmiddels hebben veel families hun zonen naar het buitenland gestuurd, zodat ze niet geronseld kunnen worden. Ik concentreer me op de achterblijvers en op de nieuwkomers in ons gebied. Want er zijn nogal wat ontheemden onze kant op gevlucht. Dat zijn mensen uit

Foto's boven: Ontheemde kinderen die elders een nieuw leven opbouwen
Foto's onder en links: Jongens worden aangetrokken door milities
Foto's: Iens Young Dimashqi

andere delen van Syrië. Met andere gewoonten, andere religieuze opvattingen. Op een bevolking van 500.000 zijn er nu 250.000 nieuwkomers, dat is best fors. Een flink aantal woont in vluchtelingenkampen, soms ligt zo'n kamp op tien kilometer buiten de stad. De mensen mogen dan ook niet vrij in en uit lopen. Dat creëert spanningen in het kamp, vooral als de ene familie in een tent leeft en de ander in een stenen huisje. Maar ook als nieuwkomers wel opgenomen kunnen worden in de stad, dan levert dat ook vaak spanningen op.

'Waar ik woon zijn er vooral zelfbenoemde legertjes actief, bendes eigenlijk.'

Zo waren er mensen uit Damascus gevlucht en die begonnen handeltes. Ze konden goederen veel goedkoper aanbieden dan de handelaren uit mijn stad. Die vonden dat dus broodroof. En ook waren er ineens veel meubelmakers die dan weer voor concurrentie met onze eigen meubelmakers zorgden. Als we dan uitval van elektriciteit hadden, zeiden sommigen al snel dat dat wel door de nieuwkomers zou komen."

Dan is je opdracht om voor meer sociale samenhang, sociale cohesie te zorgen wel een hoog doel.

"Ja, PAX ondersteunt ons zodat we onderzoek kunnen doen in onze gemeenschappen om te kijken hoe we de ontheemde mensen beter met de autochtone bevolking kunnen laten integreren. Economische ongelijkheid blijkt een belangrijke reden voor de vooroordelen ten opzichte van elkaar. Wij bieden opleidingen aan zoals naailessen, zelf zeep maken en ondertussen geven we voorlichting over hoe

meiden en vrouwen beter voor zichzelf op kunnen komen. De autoriteiten in mijn stad zijn er nog niet aan gewend dat vrouwen tegenwoordig kostwinner zijn. Ik wilde ook een cursus aanbieden 'hoe repareer ik een mobieltje', maar dat bleek nog een brug te ver voor sommige meiden. Je kunt de mentaliteit van mensen niet in één keer veranderen. Sommige nieuwkomers komen uit heel traditionele gemeenschappen, waar mannen en vrouwen alles gescheiden doen. Al onze activiteiten die we aanbieden zijn niet alleen voor de nieuwkomers, mannen en vrouwen, maar ook voor de autochtone bevolking. Zo mengen ze tenminste."

Wanneer wordt het vrede?

"Ik wil graag samen met PAX een landelijk netwerk van vredesgroepen opzetten. Ik heb contact met activisten in het westen en noorden van Syrië. Het is belangrijk dat mensen zelf hun toekomst weer vorm kunnen geven. Syrië heeft behoefte aan mensen die leiding kunnen geven, want ooit krijgen we misschien wel zelfbestuur. Op lokaal niveau moet het mogelijk zijn om in ieder geval spanningen tussen bevolkingsgroepen te verminderen. Dat moet het begin van vrede zijn." ♦

Ijsa WAS ERbij
EN ERVAART WAT VREDESACTIVISME
BETERENT

Bij de evenementen die PAX (mede)organiseert is PAX-medewerkster Ijsa er altijd bij.

Vredesactivisme in verschillende werelden

Wat hebben Nederlandse en Zuid-Soedanese jongeren nu gemeen? Allebei zijn ze op zoek zijn naar meer verbinding en willen ze dingen veranderen die de oudere generatie heeft laten liggen. PAX helpt hen daarbij met de methode 'Activist Lab'. Het geheim van de methode: je verplaatsen in de ander en nadenken hoe je je activisme succesvoller kan maken. Ijsa van PAX was erbij in Utrecht en Juba en sprak met de enthousiaste deelnemers.

RONJA KAPITZA
is vrijwilliger bij Vluchtelingenwerk
en Stichting Ieorerkest

"Het orkest is bedoeld voor kinderen met een sociale achterstand. In de wijk wonen veel nieuwkomers, die spelen ook mee. We zorgen voor sociale cohesie via muziek. Ik vind het activist Lab superinteressant, het gaat over werken met groepen, en hoe je buurtbewoners erbij kunt betrekken."

BUURTGENOTEN UIT GUDELE, JUBA

"Wij wonen in Gudele, een wijk in Juba. Afval ligt overal. Tijdens de workshop hebben we samen ontdekt hoe we dit probleem kunnen aanpakken en onze gemeenschap sterker en veiliger kunnen maken."

GHDUM GHIRMEY
is een politiek vluchteling uit Eritrea
met een verblijfsvergunning

"Met de studenten werd ik vrienden en zo leerde ik veel over de Nederlandse cultuur. Ik ben hier om te vertellen wat ik heb ervaren, om me te ontwikkelen en om Nederlanders van mijn leeftijd te ontmoeten. Ik heb al geleerd dat de media belangrijk zijn als je verbinding wilt maken."

JANE
woont in de wijk Nyakuron in Juba

“In onze buurt hebben we veel last van overvallen, vooral in een bepaalde wijk. Tijdens de workshop kregen we veel ideeën. Zo willen we met radio en muziek, en positieve energie de gemeenschap en politie betrekken zodat er een veiligere buurt komt!”

NONA RUPPER
is taalmaatje
voor vluchtelingen

“Ik kom uit een dorpje in Brabant waar mensen niet begrijpen dat ik met vluchtelingen werk. Ze denken dat dat eng is. Ik werk als sociaaljuridisch medewerker voor ongedocumenteerde vluchtelingen. Ik wil overal rondbazuinen dat omgaan met mensen uit verschillende culturen juist heel leuk is.”

In Utrecht werd Activist Lab georganiseerd samen met de stichting WelNu, dat onder andere taallessen geeft aan nieuwkomers nog vóór die officieel Nederlands mogen leren.

DAAN LOONSTRA
is bestuurslid van WelNu

“Via taallessen, maar ook door gewoon vrienden te worden brengen we Nederlanders en nieuwkomers bij elkaar. We moeten zorgen dat mensen zich welkom voelen, en als persoon erkend. Hier bij Activist Lab leer ik dat de manier van communiceren heel belangrijk is.”

GAK
woont in de wijk Shirikat in Juba

“Er zijn in Shirikat heel veel mensen die meedoen aan ‘hate speech’ en daar willen we iets aan doen. We hebben oplossingen bedacht maar ook veel aandacht besteed aan de eerste stappen die we moeten maken om de strategie uit te voeren.”

Generaties VOOR Vrede

Het thema van de Vredesweek 2018, die wordt gehouden van 15 t/m 23 september, is 'Generaties voor Vrede!'. Bezoek een regionale Ambassadeursdag en kom in actie voor vrede.

Door Madelon Grant

In overleg met de Ambassades van Vrede organiseren we de voorbereidingsdagen eerder in het jaar, ruim voor de Vredesweek in september. Er is niet één landelijke dag, maar drie regionale dagen, zodat de reisafstand voor Ambassades van Vrede kleiner is en het makkelijker wordt om aan één van de dagen deel te nemen. Rotterdam trapt af, daarna volgt 24 maart Amersfoort en tenslotte staat op 7 april Nijmegen gepland. Alle Ambassades van Vrede, en anderen die zich in de Vredesweek actief willen inzetten, zijn van harte welkom op deze inspirerende dagen vol ontmoetingen. Er zijn zes workshops waaronder 'Jong en oud samen voor vrede', 'Methodes van dialoog', 'Diaspora aan het woord' en praktische zaken als fondsenwerving voor activiteiten.

Generaties, jong en oud

Zoals oorlog geen onderscheid maakt naar leeftijd, maar iederéén raakt, zo kunnen alle generaties zich inzetten voor vrede. Jongere generaties laten zich vaak inspireren door bijzondere rolmodellen binnen hun familie, vanuit hun geloof of in de wereldgeschiedenis. Oudere generaties delen hun verhalen met jongeren, in de hoop dat deze verhalen een gids

vormen. Ook oorlogsherinneringen en -trauma's kunnen van ouder op kind worden doorgegeven.

Deel je verhalen

Door de komst van vluchtelingen worden we hier opnieuw mee geconfronteerd, en groeit het besef dat vrede niet vanzelfsprekend is. Het delen van verhalen kan helpen het verleden beter te verwerken; is steun in de zoektocht naar waarheid en gerechtigheid. Vaak moeten mensen ook een innerlijke strijd overwinnen, want verzet stelt je voor morele dilemma's.

In iedere generatie zijn er altijd mensen die zich verzetten tegen onrecht en die hopen op vrede. Elke generatie kent zijn eigen uitdagingen, en zoekt de ruimte om zijn eigenheid in vrijheid vorm te kunnen geven. Het is belangrijk om, naast deze eigenheid, ook de verbinding te blijven zoeken met andere generaties. Zo kan jong van oud leren en oud door jong nieuwe inspiratie opdoen. Daarom het thema 'Generaties voor Vrede'. ♦

Meer informatie en aanmelding
via www.vredesweek.nl/ambassades.

Door Hein Bosman

Nieuws van het campagneteam

PAX is het hele jaar door actief om aandacht te vragen voor vrede. Want wij vinden dat iedereen die daarin gelooft, iets voor vrede kan doen. Aan deze campagnes werken duizenden mensen mee.

Activisten van bloedkolencampagne bedreigd

Colombiaanse mensenrechtenactivisten die een bijeenkomst bijwoonden met de Nederlandse en Duitse ambassadeur zijn daarna met de dood bedreigd door een paramilitaire groep. De Autodefensas Gaitanistas de Colombia (AGC) verklaart in een pamflet dat ze alle mensen zullen 'uitroeien' die zichzelf als 'verdedigers van de mensenrechten zien'. Ze worden als 'militair doelwit' beschouwd. Ook familieleden worden bedreigd. PAX-programmaleider Joris van de Sandt: "De groep impliceert de zakenbelangen van bedrijven te verdedigen, daarom is het belangrijk dat die bedrijven, vooral de mijnbouwondernemingen, zich distantiëren van het AGC. We hebben direct de regionale autoriteiten en Presidentiële Raad voor de mensenrechten geïnformeerd. Dit dreigement toont aan dat mensenrechtenactivisten beschermd moeten worden én dat verzoening tussen mijnbouwbedrijven en slachtoffers bijzonder hard nodig is."

Reactie mijnbouwbedrijven

Zowel het Amerikaanse bedrijf Drummond als het Zwitserse Prodeco hebben zich publiekelijk uitgesproken tegen het dreigement. De laatste zegt alle dreigementen en al het geweld af te wijzen. Daarnaast bevestigt de onderneming nogmaals samen te willen werken om geweld te voorkomen en de mensenrechten van burgers te willen beschermen.

Veel geweld

De bedreiging vindt plaats in een regio met kolenmijnen waar de laatste decennia veel geweld is geweest. Paramilitairen vermoorden tussen 1996 en 2006 ruim 3.100 mensen en 55.000 boeren zijn van hun land verdreven. Slachtoffers en hun nabestaanden hebben tot op de dag van vandaag geen erkenning en fatsoenlijke compensatie gekregen voor wat hen is aangedaan. Wel is er dankzij de Bloedkolen-campagne steeds meer beweging de goede kant op. Zo pakt Nuon, dat kolen uit Colombia afneemt, de mensenrechtenschendingen nu echt aan. Andere afnemers als Essent, E.ON en Engie moeten volgen. ♦

Succes voor kernwapencampagne

Het grootste pensioenfonds van Nederland, het ABP, stopt met het investeren in kernwapenproducenten. De druk op het ABP werd afgelopen zomer nog groter toen er een internationaal VN-verbod op kernwapens werd aangenomen. Het pensioenfonds geeft zelf aan dat het wereldwijde verbod de doorslag gaf voor dit historische besluit. Daarmee neemt het ABP 'eindelijk het juiste besluit' stelt PAX-campaigner Krista van Velzen:

"Nadat PAX jaren campagne heeft gevoerd

tegen de onacceptabele investeringen van het ABP in kernwapenproducenten, ziet het fonds nu ook in dat je daar niet in moet willen investeren. Het is goed dat het ABP er nu volledig en voorgoed mee stopt. Dit is geweldig nieuws voor alle leraren, ambtenaren, politieagenten en politici, hun pensioengeld zal niet langer in massavernietigingswapens gestoken worden", aldus Van Velzen.

Onderzoek

PAX doet jaarlijks een Don't Bank on the Bomb onderzoek naar investeringen van financiële instellingen en pensioenfondsen in kernwapenproducenten. Op 7 maart lanceerden PAX en ICAN een nieuwe update van het rapport. Hieruit bleek dat er ook in Nederland nog altijd een aantal financiële instellingen investeert in kernwapenproducenten, waaronder ING. Van Velzen: "Het ABP scoorde ook in 2017 nog onder de maat, maar met het nieuws dat ze stopt met investeren in kernwapenproducenten zijn zij hét voorbeeld wat alle andere financiële instellingen zouden moeten volgen." PAX voerde intensief campagne tegen de kernwapen-investeringen van het ABP en bezocht bijeenkomsten voor gepensioneerden om duidelijk te maken dat er geen draagvlak is voor die investering. Ook was PAX aanwezig bij de dialoogbijeenkomsten tussen het ABP-bestuur en het maatschappelijk middenveld over hun nieuwe duurzaamheidsbeleid. ♦

Ik kom in actie!

Kom je ook in actie samen met PAX?

Schrijf je dan in voor de Action Alert. Je ontvangt onze actienieuwsbrief wanneer we jouw hulp hard nodig hebben.

Je kunt je aanmelden via: www.paxvoorvrede.nl/nieuwsbrief

Prestigieuze award voor PAX-partner **Paride Taban**

Nelson Mandela, Bisschop Tutu en Malala gingen hem voor. Dit jaar krijgt PAX-partner Bisschop Paride Taban de eervolle en prestigieuze **Four Freedoms Award**, voor de vrijheid van religie. Taban werkt al meer dan zestig jaar aan vrede in het door oorlog verscheurde Zuid-Soedan. Deze prijs, die in mei in Middelburg door de Roosevelt Foundation wordt uitgereikt, is een kroon op én erkenning van zijn werk. PAX werkt al tijden met Taban, inmiddels in de tachtig, samen. We hopen dat nog lang te kunnen doen voor het doel dat hij het belangrijkste vindt: het einde van menselijk lijden in Zuid-Soedan. In vogelvlucht enkele impressies door de jaren heen.

◆ Wegen en bruggen ◆

Paride Taban: "Twee jaar nadat ik bisschop geworden was, brak de burgeroorlog (binnen toen nog Soedan 1983-2005) opnieuw uit. Ik heb in die oorlogsjaren veel grote openbare werken, zoals de aanleg van wegen en bruggen, voor elkaar gekregen met hulp van buitenlandse ngo's. Hierdoor kon de noodhulp ons goed bereiken. Het maakte echter ook dat ik vanwege mijn succes een bedreiging werd voor de legerleiding van Zuid-Soedan. Ineens werd ik ervan beschuldigd dat ik de leider van Zuid-Soedan, John Garang, van de troon wilde stoten. Ik werd door mijn eigen mensen in de gevangenis gegooid."

◆ Hartendief ◆

Algemeen directeur Jan Gruiters: "Tijdens een bezoek van Paride Taban aan Nederland sprak hij mensen toe: 'Als jullie ooit Soedan bezoeken pas dan op. In Soedan wemelt het van de dieven. Zodra ze kunnen, stelen ze je hart.' Wat de bisschop er niet bij zei is dat hij zelf de grootste dief is. Hij heeft mijn hart en dat van vele anderen gestolen. Hij is het symbool van de hoop op vrede. Voor zijn landgenoten. Maar voor zo veel meer mensen. En ook voor PAX waar een van de vergaderzalen zijn naam draagt. Als iemand internationale erkenning verdient dan is het Paride!"

Foto: Evan Schneider, UN Photo

◆ Erkenning ◆

Taban kreeg steeds meer erkenning. De uitgesproken bisschop van vrede ontving in 2013 de Sergio Vieira de Mello Prize. De toenmalige Secretaris-Generaal van de VN, Ban Ki-moon reikte de prijs uit.

◆ Oase in wrede wereld ◆

Taban, ook wel eens aangeduid als de Soedanese Nelson Mandela, is direct na het sluiten van het vredesakkoord (in 2004) met een vredesdorp begonnen. Geïnspireerd door Israëliische kibboetsen wilde hij een dorp stichten waar mensen de vrede voorleven. Het liefst met allerlei bevolkingsgroepen bij elkaar, zodat er meer eenheid gekweekt wordt. Edwin Ruigrok van PAX, beschrijft Taban's Kuron Peace Village als een 'Hof van Eden', een oase in een wrede wereld. De mensen in Kuron zijn gebaat bij gemeenschapsdialoog en een uitwisselingsprogramma dat mensen uit Zuid-Soedan en buitenlandse vrijwilligers samenbrengt. Door de buitenlandse aanwezigheid wordt het dorp minder kwetsbaar voor aanvallen van buitenaf.

28 woorden meditatie

Bisschop Taban reciteert elke dag deze 28 woorden:

"Liefde, plezier, vrede, geduld, medeleven, sympathie, vriendelijkheid, waarheid, nederigheid, armoede, vergeving, genade, vriendschap, vertrouwen, eenheid, zuiverheid, beleefdheid, zelfbeheersing, trouw, hoop, ik hou van je, ik mis je, dank je, ik vergeef, we vergeten, samen, ik ben fout, het spijt me."

◆ Thank you, I love you ◆

Sara Ketelaar, van PAX: "Paride Taban leeft en ademt vrede en verzoening. Hij schuwt verdeeldheid en tribalisme. In een gefragmenteerd Zuid-Soedan kent en accepteert iedereen hem. Bisschop Taban is een 'leader by example', een hele praktische man: landbouwer en mecanicien die zelf op (of onder) de tractor zit. Hij rijdt zijn leven lang al door conflictzones om mensen nader tot elkaar te brengen, van dorpelingen tot warlords en leiders van een land. Hij geeft de mens hoop en moed om zichzelf te verbeteren en niet te vrezén. Hij 'leeft' vrede en verzoening in gedrag en actie met zijn simpele spiritualiteit, opgetekend in '28 woorden'. De volgende van zijn woorden geven aan wat hij voor mij persoonlijk betekent: Thank you, I love you!"

Woordzoeker: **PAX**

In 2017 was PAX met bijna honderd partners in vijftien landen actief. In deze woordzoeker nemen we je mee langs enkele hoogtepunten. Heb je hem opgelost, stuur dan voor 16 april een foto van je woordzoeker naar PAXmagazine@paxvoorvrede.nl. Onder de juiste inzendingen verloten we Nobelprijzen voor de Vrede van chocolade.

R	E	B	C	L	Z	O	N	A	V	V	Z	T	U	E
D	R	A	W	A	R	A	T	S	N	E	E	R	G	Y
B	V	A	M	A	I	W	W	M	L	I	N	W	B	V
L	E	M	P	W	L	N	O	T	L	O	C	B	E	U
O	R	B	A	K	J	B	F	D	D	W	O	A	N	U
E	Z	A	X	P	G	H	C	I	O	L	R	V	N	A
D	O	S	D	Z	S	J	I	R	P	L	E	B	O	N
K	E	S	U	E	V	R	E	D	E	S	W	E	E	K
O	N	A	I	E	S	I	E	G	E	W	A	T	C	H
L	I	D	F	E	C	A	E	P	F	O	K	L	A	W
E	N	E	S	O	L	I	D	A	R	I	T	E	I	T
N	G	G	N	I	N	E	O	D	G	E	O	N	E	G
T	E	N	T	O	O	N	S	T	E	L	L	I	N	G
O	E	I	T	I	N	U	M	R	E	T	S	U	L	C
D	O	B	R	E	V	N	E	P	A	W	N	R	E	K

- Vredesweek
- ambassade
- PAX duif
- Walk of Peace
- Nobelprijs
- kernwapenverbod
- ICAN
- clustermunitie
- Green Star Award
- Siege Watch
- solidariteit
- tentoonstelling
- lobby
- genoegdoening
- bloedkolen
- verzoening

Kernwapenverbod

Wat een grote successen in 2017. In juli een internationaal verbod op kernwapens door de VN. En in december kreeg iCAN de Nobelprijs voor de Vrede. In deze campagne is PAX een drijvende kracht. ♦

Bloedkolen

PAX voert campagne tegen kolen waar het bloed van mensenrechtenschendingen aan kleeft. In 2017 werden zowel door mijnbouw-bedrijven als energiemaatschappijen belangrijke stappen gezet. ♦

Tentoonstelling Srebrenica

Na jaren voorbereiding opende in februari in Srebrenica de tentoonstelling Srebrenica Genocide - the Failure of the International Community. ♦

Foto: Sake Elzinga

Vredesweek

Tijdens de Vredesweek in september kwamen duizenden mensen in actie voor vrede en saamhorigheid. Tientallen bijzondere vredesprojecten kregen als waardering de PAX Duif. ♦

Greenstar Award

PAX ontving de prestigieuze Green Star Award wegens haar aandacht voor milieucrises als gevolg van conflicten. ♦

Ik steun PAX

Naam: Cornelia Theodora Josepha van Kemenade
Leeftijd: 100 jaar
Woont in: Schiedam
Betrokken bij PAX: sinds 2017

‘Een goed gesprek over vrede’, dat was de hartenwens van mevrouw Van Kemenade die afgelopen jaar honderd werd. En die wens ging in vervulling. “Als mensen elkaar echt kennen, dan komt er geen oorlog.”

Echte gesprekken, elkaar zien... zelf brengt mevrouw Van Kemenade dat dagelijks in de praktijk door in het verzorgingshuis waar ze woont op bezoek te gaan bij mensen die weinig contact hebben. Maar wat doen jongere generaties om meer vrede en saamhorigheid te bewerkstelligen, vroeg ze zich af. PAX vroeg de Ambassade van Vrede Schiedam om hulp. Riekje Sinnecker en Henny de Wit gingen bij haar op bezoek in het Schiedamse verzorgingshuis Frankeland voor een boeiend gesprek met een vrouw die volop met de wereld om haar heen bezig is. Mevrouw Van Kemenade, oud-lerares, heeft altijd belangstelling gehad voor de wereld om haar heen. Ooit woonde ze in Italië en in Zuid-Zwitserland, waar ze met zes verschillende nationaliteiten in één huis leefde.

Zij vertelde aan Riekje en Henny wat haar gaande houdt en hoe belangrijk vrede is. Ze woonde in Schiedam ten tijde van het bombardement van Rotterdam en heeft in de oorlogsjaren de bezetting aan den lijve ondervonden. Angst en schaarste tekenden die tijd.

Riekje en Henny vertelden over een kunstproject dat hun werkgroep het afgelopen jaar tijdens de Vredesweek organiseerde. Vluchtelingen in Schiedam maakten onder leiding van kunstenaars een paar metershoge schilderijen, gebaseerd op hun visie op vrede. De tentoonstelling is dit jaar in het stadskantoor van Schiedam, het Stedelijk Museum en op een school te zien. Mevrouw Van Kemenade bekeek de foto's ervan met veel plezier, en was blij om te horen dat er zoveel gebeurt.

Ze vindt het belangrijk dat mensen onderling een goede relatie hebben. Dat is haar persoonlijke drijfveer: contacten tussen mensen aangaan en onderhouden, om zo het leven aangenaam te houden. Zoals zij het zegt: “Als mensen elkaar echt kennen, dan komt er geen oorlog, dan leven mensen in vrede met elkaar.”

Heeft u ook een warm hart voor vrede en denkt u na over uw testament?

Bij PAX ervaren we iedere nalatenschap weer als een blijk van vertrouwen en gebruiken we de financiële ondersteuning om de activiteiten voor vrede voort te zetten. Voor het bestellen van de brochure over nalatenschappen kunt u de bijgesloten antwoordkaart gebruiken of contact opnemen met **Sabita Rjibai via 030 - 23 33 346**.

Nieuwe vrienden voor PAX

In de afgelopen periode zijn vrijwilligers van PAX in actie gekomen door de vredesbeweging aan te bevelen bij familie en vrienden. Deze ‘Vraag een vriend actie’ is succesvol verlopen door de onmisbare steun van onze vrijwilligers: in totaal zijn 428 nieuwe vrienden geworden! We bedanken al die vrijwilligers voor hun vertrouwen in ons werk. De betrokkenheid van mensen die PAX steunen, geeft mensen in oorlogsgebieden onvermoede kracht. Dat horen we vaak terug. Blijf ons dus steunen.

Op reis
met...

Wim Zwijnenburg

Paspoort

Naam: Wim Zwijnenburg

Leeftijd: 35 jaar

Burg.staat: Ongehuwd

Nationaliteit: Nederlands

Geboorteplaats:

Capelle aan den IJssel

Woonplaats: Utrecht

Heeft gewoond in: o.a. Phnom Penh, Cambodia; Bonn, Duitsland

Reist met: rugzak

Zit altijd in rugzak: extra accu voor telefoon, laptop en boek

Onafscheidelijke reisgenoot:

EHBO-kit

Wat zijn de schadelijke gevolgen van oorlog op het milieu en de gezondheid en leefomgeving van mensen? Daar doet Wim Zwijnenburg, projectleider bij PAX, onderzoek naar. PAX won er vorig jaar de prestigieuze Green Star Award mee.

Wim: "Ik ben wel 15 tot 20 keer per jaar onderweg. Laatste was ik in Oekraïne met een journalist die werkt voor dagblad Trouw en de VPRO Radio. We trokken daar rond om bewoners, militairen en mijnwerkers te spreken. In de provincie Donbas waar het hart van de zware industrie zit, wordt zwaar gevochten. Een steenkoolteefabriek staat precies op de frontlinie. Mensen die pal naast zo'n fabriek wonen worden blootgesteld aan giftige stoffen als er een granaat op de fabriek belandt. Ze verwerken heel giftige stoffen en slaan die op in grote reservoirs. Als die worden geraakt door granaten of raketten stromen honderdduizenden liters zwaar giftig water in rivieren. Ook het grondwater raakt langdurig verontreinigd. Ik zag kolenmijnen waar chemisch en radioactief afval in is opgeslagen, reservoirs met vervuild restafval van tienduizenden varkens, waaronder veel ammonium en nitraten, en duizenden liters vloeibare chloride in waterzuiveringsinstallaties die onder vuur liggen."

Wat gebeurt er met jouw onderzoek?

Wim: "Met de uitkomsten van mijn onderzoeken confronteer ik beleidsmakers. Of ik ga naar een bijeenkomst over het verbeteren van de dataverzameling over milieuschade als gevolg van conflicten. Welke gezondheidsproblemen ontstaan er bijvoorbeeld als gevolg van oorlogsgelateerde vervuiling? Dat willen we veel nauwkeuriger in kaart brengen, het onderzoek op een hoger plan zetten. Te vaak denken mensen dat als het conflict over is al het leed geleden is. Maar er is minder schone landbouwgrond, het water is vervuild, en er zijn gevaren van acute giftige oorlogsresten waaraan burgers blootgesteld kunnen worden. De gevolgen etteren vaak nog lang door en kunnen ernstige gevaren voor de gezondheid vormen en wederopbouw in de weg staan."

Wat vind je ervan dat je zo vaak op reis bent?

Wim: "Ik vind het wel fijn, ik kan zo veel helderder krijgen wat de milieuschade is en welke gevolgen mensen daarvan ondervinden. Ik vind het wel lastig dat ik mijn vrienden weinig kan zien. Ik probeer met zo weinig mogelijk bagage te reizen, maar ik neem mijn EHBO-kit mee en een boek voor wat afleiding. Vorig jaar had ik trouwens zwaarder geschut nodig, een gasmasker, toen was ik in Qayyarah in Irak, waar ISIS als een tactiek van de verschroeide aarde tientallen oliebronnen in brand had gestoken. ♦

Door: Janneke Juffermans